

הרב חיים מיליקובסקי ראש ישיבת צפת

בדין ערי מקלט

מסכת תרומות

מסכת תרומות

דשכם וקדש מהניא שיהיו השאר קולטות
אע"פ שהיא עצמה אינה קולטת שהרי לא
נקדשה ע"ש.

הרי לן דע"י הפרשה גרידא מקיים השש
ערי מקלט תהיין. אמנם עדיין איכא חיובא
להתקין מקום קליטה משום מצות הבי"ד
דלהשיבו אל עיר מקלטו והיא משום הכשר
מצוה דמצוה (רכ"ה) [רצ"ה]. וכנראה שזה
למדו מפ' מסעי שמדברת בדין רוצח בשגגה.
ולפי"ז, אלולא דרשת הספרי דוהיו אלה
לכם, דערי מקלט אינן נוהגות אלא בארץ, היה
מקום להפריש מקום קליטה בחו"ל במקום
שכם וקדש ועיין.

ועי' ברמב"ם שם ה"ג שכתב: אין אחת
מערי מקלט קולטת עד שיובדלו הששה.
ונראה מדבריו דבהבדלת הששה סגי לן.
אמנם במשנה במכות [ט, ב] גרסינן: שנאמר
שש ערי מקלט תהיינה עד שיהיו ששתן
קולטות כאחד. ועיין עוד במנחת בכורים התם
ה"א שהעיר על שבתוספתא כתוב וכשבאו
לארץ הפרישו עוד ג', משמע שההפרשה
היתה מיד ובמשנה לא משמע כן, דאיתא: עד
שלא נבחרו ג' שבא"י לא היו ג' שבעבר הירדן
קולטות, משמע דמשנבחרו ג' שבא"י קלטו
כולם, וכן מפורש ברש"י שם דיהושע הבדיל
אחר י"ד של כבוש וחלוק עש"ה.

ולפמ"ש"ב יש מקור לדברי הרמב"ם ז"ל
מהתוספתא והירושלמי. ונפקותא רבתא
לדינא, דבהבדלת הששה אע"פ שלא כולן
קלטו סגי, ודרשת הספרי במסעי, תהיינה שש
וגו' ואם נטלו אחת מהם ימנו אחרת תחתיה,
זו רק מצות הפרשה דרמיא עליה, או משום
הכשר מצוה דוהשיבו וגו' אל עיר מקלטו,
אבל אין זה מעכב בקליטת השאר מכיון
שכבר הובדלו כולן, ודו"ק.

רמב"ם פ"ח מהל' רוצח ה"א, מ"ע
להפריש ערי מקלט שנאמר שלש ערים תבדיל
לך. ובסה"מ קפ"ב, שצונו להכין שש ערי
מקלט כדי שיהיו מוכנות למכה נפש בשגגה,
ושיתקן דרך אליהם ויישירו אותם ולא יעזבו
שימנע הרוצח לרוץ, והוא אמרו יתעלה תכין
לך הדרך. ובמנין המצוות, להכין שש ערי
מקלט שנא' תכין לך הדרך ושלשת וכו'.
וצ"ע דלמה לא למדו מצוה זו מקראי דפ'
מסעי: והקרייתם לכם ערים וגו' אלא מפ'
שופטים. גם צ"ע, דבסה"מ ובמנין נראה
דהמצוה נלמדת מתכין, ובהל' רוצח למד
מתבדיל.

ובאותה הלכה: ואין ערי מקלט נוהגות
אלא בא"י. ובכס"מ: מפורש בכתוב פ' מסעי
את שלש הערים וגו' מעבר לירדן וגו' בארץ
כנען. ובסה"מ קע"ו: ולשון ספרי, והיו אלה
לכם, אמרו בכל מושבותיכם בחו"ל. יכול אף
ערי מקלט יהיו נוהגות בחו"ל, ת"ל אלה, אלה
הדינים נוהגים בין בארץ ובין בחו"ל, וערי
מקלט אינן נוהגות אלא בארץ.

ונראה דהכס"מ מביא המקור לענין מצות
הפרשת ערי מקלט שיפרישן בא"י. והספרי
שבסה"מ יליף לדין הקליטה שאינו נוהג אלא
בארץ ושאר דיני רוצח וגואל הדם נוהגין אף
בחו"ל כמשמעות הדרשה והיו אלה לכם.
ונפקא מינה, דבתוספתא מכות פ"ב ה"ב
שנינו: ג' ערים הפריש יהושע בארץ כנען והיו
מכוונות כנגד ג' שבעבר הירדן וכו'. ואע"פ
שהפריש שכם, קדש, אפרים, לא היתה
קולטת. הפריש קרית יערים תחת' עד שכבשו
את שכם. ואע"פ שהפרישו קדש בגליל לא
היתה קולטת, הפריש גמלא תחת' עד שכבשו
את קדש. וכ"ה בירושלמי. ועי"ש בפני משה
ובמנחת בכורים על התוספתא, דהפרשה

מוריה, שנה שמונה עשרה, גליון ט—י (ריג—ריד), תשרי תשנ"ג